Leto LXXV., št. 220 Ljubljana, petek 1. oktobra 1943 Izdaja — Tisk — Prezrok cent. 50

SLOVENSKI NAROD

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: LJUBLJANA, PUCCINIJEVA ULICA 5 — TELEFON: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26 — Izhaja vsak dan opoldne — Mesečna naročnina 11 lir — Račun pri poštno ček. zavodu: Ljubljana 10.351

Alle Durchbruchsversuche der Sowjets abgewiesen

Heftige Kämpfe bei Saporoschie — Neue Erfolge der deutschen Unterseeboote

Aus dem Führerhauptquartier, 30. Sept. Das Oberkommando der Wehrmacht gibt bekannt:

Im mittleren Abschnitt des Kubanbrückenkopfes scheiterte ein Angriff starker feindlicher Kräfte.

Gegen unsere Abwehrfront im Kampfgebiet von Saporoschje führten die Sowjets unter rücksichtslosen Einsatz zahlreicher neu zugeführter Divisionen mit starker Schlachtfliegerunterstützung erneut Durchbruchsangriffe. Sie wurden überall blutig abgewiesen.

Am mittleren Dnjeper setzte der Feind seine Übersetzungsversuche an zahlreichen Stellen fort. Ein eigener Gegenangriff warf die Sowjets aus einem Brückenkopf, den sie sich im unübersichtlichen Gelände hatten bilden können.

Im mittleren Frontabschnitt führten unsere Truppen trotz schwierigsten Wetter- und Geländeverhältnissen und unter ständiger Abwehr zum Teil erbitterter feindlicher Angriffe die befohlenen Bewegungen durch.

An der süditalienischen Front folgt der Feind unseren Bewegungen im Allgemeinen nur mit schwächeren Kräften. Südlich des Vesuv stark nachdrängende britische Panzerkräfte wurden zum Stehen gebracht. In der hinter unserer Front liegenden Stadt Neapel sind zur Verhinderung feindlicher Landungen die Hafenanlagen nachhaltig zerstört worden. Scharfe Massnahmen gegen aufflebende Kommunistenunruhen sind ergriffen.

Die Säuberung Nordostitaliens von slowenischen und kommunistischen Banden im Raume östlich Görz macht gute Fortschritte. Die Banditen verloren in den letzten Tagen über tausend Tote und mehrere tausend Gefangene.

Britische Bomber flogen in der Nacht zum 30. September in das rheinisch-westfälische Gebiet ein und warfen weit zerstreut Bomben auf Wohnviertel mehrerer Orte, vor allem auf Bochum. Einige Kirchen und Krankenhäuser wurden schwer getroffen. Die Bevölkerung hatte Verluste. Die Zahl der abgeschossenen Flugzeuge wird zur Zeit noch festgestellt.

Unterseeboote versenkten im Kampfe gegen die feindliche Landungsflotte im Mittelmeer und den feindlichen Nachschubverkehr im Atlantik sechs Schiffe mit 42.200 Brt. und einen Zerstörer.

Deutsche Seestreitkräfte, Bordflak von Handelsschiffen und Marineflak vernichteten in der Zeit vom 1. bis 30. September 121 Flugzeuge.

Bei der erfolgreichen Abwehr des gestern gemeldeten Luftangriffes auf die Hafenstadt Constanza ist die rumänische Flakartillerie hervorragend beteiligt gewesen.

Vsi sovjetski prodorni poskusi zavrnjeni

Srditi boji pri Zaporožju — Novi uspehi nemških podmornic

Iz Führerjevega glavnega stana, 30. septembra. Nemško vrhovno poveljništvo javlja:

V srednjem odseku kubanskega predmostja se je izjalovil napad močnih sovražnih sil.

Proti naši obrambni fronti na bojnem področju pri Zaporožju so sovjetske čete z brezobzirno uporabo številnih novoprivedenih divizij in močno podporo bojnih letalcev ponovno izvedle napade za prodore. Bili so povsod krvavo zavrnjeni.

Ob srednjem Dnjepru je sovražnik na številnih mestih ponovil svoje poskuse za prestop reke. Naš protinapad je vrgel sovjetske čete iz predmostja, ki so si ga bile mogle ustvariti na nepreglednem ozemlju.

V srednjem odseku fronte so naše čete kljub najtežavnejšim vremenskim in terenskim okoliščinam in ob stalni obrambi deloma ogorčenih sovražnih napadov izvedle zapovedane pokrete.

Na južno-italijanski fronti sledi sovražnik našim pokretom v splošnem samo s šibkejšimi silami. Angleške oklopne sile, ki močno pritiskajo za njimi južno od Vezuva, so bile ustavljene. V mestu Neaplju, ki leži za našo fronto, so bile zaradi preprečenja sovražnih izkrcanj pristaniške naprave temeljito razdejane. Ostri ukrepi so bili uvedeni proti vedno živahnejšim komunističnim nemirom.

Čiščenje v severnovzhodni Italiji slovenskih in komunističnih tolp, predvsem na prostoru vzhodno od Gorice, dobro napreduje. Banditi so v zadnjih dnevih izgubili nad 1000 mrtvih in več tisoč ujetnikov.

Angleški bombniki so prileteli v noči na 30. septembra nad porenskovestfalsko ozemlje in odvrgli daleč raztreseno bombe na stanovanjske okraje nekaterih krajev, predvsem na Bochum. Težko zadete so bile nekatere cerkve in bolnišnice. Prebivalstvo je imelo izgube. Število sestreljenih letal se ob uri še ugotavlja.

Podmornice so potopile v borbi proti sovražnemu izkrcevalnemu brodovju na Sredozemskem morju in proti sovražnemu prometu za dovoz v Atlantiku 6 ladij z 42.200 br. reg. tonami in en rušilec.

Nemške pomorske enote, protiletalsko topništvo s trgovskih in vojnih ladij so uničile v času od 1. do 30. septembra 121 letal.

Pri uspešni obrambi včeraj javljenega letalskega napada na pristaniško mesto Konstanco je bilo v veliki meri udeleženo romunsko protiletalsko topništvo.

Tentativi di infiltrazione sovietici falliti

Accaniti combattimenti presso Saporoscie — Nuovi successi dei sottomarini germanici

Dal Quartier generale del Führer, 30 settembre. Il Comando supremo tedesco comunica:

Nel settore centrale della testa di ponte del Cuban falliva un attacco di ingenti forze nemiche.

Contro le nostre posizoni di difesa nella zona di combattimento presso Saporoscie i sovietici attaccavano nuovamente tentando di penetrare impiegando senza riguardo numerose fresche divisioni con l'aiuto poderoso di bombardieri. Dovunque venivano sanguinosamente respinti.

Sul Nipro centrale il nemico ripeteva in molti punti i tentativi di trapassare il fiume. Un nostro contrattacco respingeva i sovietici da una testa di ponte che il nemico era riuscito a crearsi nella estesissima landa.

Nel settore centrale del fronte, malgrado le pessime condizioni atmosferiche e del terreno e sotto la continua difesa degli attacchi nemici parzialmente esasperati, le nostre truppe eseguivano i movimenti secondo gli ordini impartiti.

Sul fronte sud-italiano il nemico segue i nostri movimenti in generale con deboli forze. Forze corazzate britanniche, che premevano a sud del Vesuvio, venivano arrestate. Nella città di Napoli, sita dietro il nostro fronte, impianti portuali sono stati radicalmente distrutti per impedire sbarchi nemici. Sono state prese gravi misure contro crescenti disordini comunisti.

Il rastrellamento di bande slovene e comuniste nell'Italia del nord-est procede con buon risultato nella zona ad est di Gorizia. Negli ultimi giorni i banditi perdevano oltre mille morti e parecchie migliaia di prigionieri.

Bombardieri britannici sorvolavano la notte sul 30 settembre il territorio del Reno e della Westfalia gettando a casaccio bombe sugli abitati di parecchie località anzitutto su Bochum. Alcune chiese e ospedali furono gravemente colpiti. Perdite tra la popolazione civile. Per ora si sta ancora accertando il numero degli aereoplani abbattuti.

I sommergibili nella lotta contro la flotta di sbarco nemica nel Mediterraneo e contro i trasporti nemici nell'Atlantico affondavano 6 navi di 42.000 ton e un cacciatorpediniere.

Le forze navali tedesche, partigiane antiaeree a bordo di navi mercantili e da guerra abbattevano dal 1 al 30 settembre 121 aerei.

Nell'eroica difesa della città di Costanza dall'attacco aereo di cui il bollettino di ieri, ebbe grande parte l'artiglieria antiaerea romena.

Četrti dan bitke pri Zaporožju

Berlin, 1. okt. R. O težkih obrambnih bojih na področju pri Zaporožju poročajo iz pooblaščenih vojaških krogov:

Na področju pri Zaporožju so bili sovjetski napadi tudi četrti dan bitke brezuspešni. Nemške čete so neomajno odbijale vse boljševiške poskuse za prodor. Sovražnik je imel pri tem hude izgube. Čeprav je sovražnik z združitvijo svojih sil poskušal premestiti krajevna težišča bojev, se mu prodor ni posrečil. Pač pa je pri tem izgubil 13 tankov in mnogo drugega vojnega materiala.

Na srednjem odseku potekajo zapovedani premikalni pokreti kljub najneugodnejšim vremenskim in terenskim prilikam po naprej določenem načrtu. Naše čete se morajo boriti po blatu in močvirju proti deloma srditim sovražnim napadom. Vse to zahteva od vojakov najtežje napore. Močne sovražne skupine so severnozapadno od Smolenska prešle v ogorčen napad in se jim je posrečilo vdreti v neki kraj, kjer se vodijo sedaj ogorčene pouličnе borbe.

Naše protitankovsko orožje je zelo učinkovito podpiralo borbe se edinice. Posebno se je pri tem odlikovala skupina napadalnega topništva. Ta skupina je sestrelila v šestih tednih borbe 310 sovjetskih oklopnih vozil.

Nemško letalstvo je včeraj na področju Smolenska učinkovito bombardiralo oskrbovalne zveze sovražnika. Borbena in strmoglavna letala so uspešno napadala motorizirane in druge sovražne kolone. Na nekem mestu je bilo zadetih 30 polno natovorjenih boljševiških tovornih vozil.

*

Berlin, 1. okt. TU. Neki oddelek izvidniških letal za daljnje polete, ki operira na visokem severu, je javil te dni svoj 2000. polet proti sovražniku. V najtežjih okoliščinah so posadke teh letal nad posebno močno zavarovanim prostorom poleg važnih terenskih izvidništev ugotovile tudi znatno število sovražnih konvojev na poti po arktičnih vodah in s tem omogočile njihovo pobijanje. Pri oboroženem izvidništvu je ta oddelek potopil ali hudo poškodoval okrog 43 sovražnih ladij s skupno nad 170.000 tonami.

NEIZPROSNA BORBA DO ZMAGE

Poslanice zunanjih ministrov ob tretji obletnici trojnega pakta

Berlin, 27. sept. TU. Ob obletnici trojnega pakta so govorili nemški državni zunanji minister von Ribbentrop, Duce kot zunanji minister fašistične republikanske vlade ter cesarski japonski zunanji minister Šigemicu po radiu narodom trojnega sporazuma.

Govor v. Ribbentropa

Narodi, ki so pred tremi leti sklenili trojni sporazum, so si bili na jasnem, da so s tem skenili svetu zvezo, ki pomeni najvišjo obveznost in ki bo nekega dne od njih lahko tudi zahtevala, da zastavijo za zvezo vse svoje sile. Smoter pogodbe, ki je narode Nemčije, Italije, Japonske, Madžarske Rumunije, Slovaške, Bolgarije in Hrvatske privedel do sklepa zveze, je bil temu primerno tudi visok. Obstajal je v tem, da so se prijavile življenjske pravice teh narodov, ki jih je zgodovinski razvoj obravnaval nepravično, ter v tem, da se je zahtevala zagotovitev njihovih življenjskih potreb v pripadajočih jim prostorih nasproti narodom, ki vladajo nad največjim delom naše zemlje in uživajo bujno blagostanje.

V Evropi Nemčija in Italija, stisnjeni na ozkem prostoru, nista mogli zadostno prehraniti svojega rastočega prebivalstva, v vzhodni Aziji pa je veljalo isto za Japonsko, katere narod v svoji otoški državi ni mogel najti svojega obstoja. Ni dvoma, da bi bil pri nekoliko dobre volje mogoč sporazum glede upravičenih zahtev siromašnejših narodov s popolnoma saturiranimi državami, ki skupno obvladujejo skoraj tri četrtine zemeljske površine ali pa jo smatrajo kot svoje interesno področje. Toda vse predstavke in poskusi nezadoščenih narodov doseči mirno rešitev napram oblagodarjenim, ki so bili podvzeti v teku let, so bili zaman. Vedno so bile Anglija, Amerika in tudi Rusija tiste, ki so nastopale proti takim stremljenjem. To se pravi, proti pravični rešitvi so bili narodi, ki so nad vse oblagodarjeni z gmotnimi dobrinami naše zemlje ali pa vsaj razpolagajo z življenjskimi prostori, ki jih zaradi njihove ogromne razsežnosti ne morejo niti približno zadostno naseliti, obdelovati in izkoriščati ter jih puščajo zato deloma še danes neobdelane, ne da bi sami imeli kako korist od njih. Sebičnost, zavist in goli pohlep po nadvladi nad tujimi deželami in narodi, torej imperijalizem najčistejše vrste, in sicer v najslabšem pomenu besede, so bila gibala teh narodov. Tako je prišlo do današnje velike borbe, ki bo za bodočnost držav, povezanih v trojnem paktu, za pokolenja odločena.

Dočim hočeta na Daljnem vzhodu Anglija in Amerika preprečiti Japonski na področju, kjer nimata niti v zemljepisnem niti v etničnem pogledu ničesar iskati, s silo potrebni novi red, hočejo v našem starem svetu Anglija in Amerika na eni strani in Rusija na drugi strani skupno in iz dobičkaželjnih razlogov osvojiti zopet povsem zase Evropo. To se torej pravi, da hočejo tri sile, ki nadzirajo itak že večji del zemeljske površine, iz gole vlastoželjnosti in pohlepa svojih vladajočih plasti po dobičku — ne da bi imeli njihovi narodi od tega kake koristi — osvojiti še naš evropski del zemlje. Ta pohlepnost po osvojevanju se prikriva z različnimi frazami o osvoboditvi evropskih narodov in o osrečenju naše celine z demokratičnimi pridobitvami, prava namera pri tem pa je, obvladati našo celino in zasužnjiti njene prebivalce. Kako sramotne in neizmerno prostaške so njihove namere in metode, nam je pokazal neki ameriški diplomat v Švici na naravnost ciničen način. Dejal je: »Sedanja vojna nam nudi priliko, ki se ne bo nikdar vrnila, da osvobodimo ameriško izvozno industrijo od evropske konkurence na svetovnih trgih.« Pod pretvezo vojne se morajo torej evropske industrije in pristaniška mesta z bombnimi napadi temeljito razbiti, da se na ta način izloči njihova svetovna konkurenca za dolgo dobo.

Na ta način bi bile tudi najbolje odstranjene brezposelnost in socialne težkoče, pred katerimi bi se znašla Amerika ob koncu vojne. Z drugimi besedami, evropski delavci naj bi postali z uničenjem njihovih delovnih mest brezposelni in tako mezdni sužnji angleško-ameriških kapitalističnih ali boljševiških interesov. Ako torej naši sovražniki v svoji propagandi podtikajo državam trojnega pakta stremljenje po nadvladi, pobijajo tako propagandno učinkovita dejstva: na eni strani sile trojnega pakta brez zadostnega prostora v borbi za svoj obstoj in na drugi strani naši sovražniki kot gospodarji obširnih področij v poizkusu da bi silam trojnega pakta ovzeli njihov nezadostni življenjski prostor in zasužnjili njihove narode. Podtikanje, kakor da bi hotele sile trojnega pakta obvladovati svet, je torej ena izmed najbolj bedastih propagandnih laži, ki so jo kdaj koli izmislili. Ne sile trojnega pakta, temveč edinole Anglija, Amerika in Rusija streme po svetovnem gospodarstvu.

Ko je Stalin poleti 1941 začel svoj 20 let pripravljeni osvojevalni pohod v Evropo, ga je Führer — kakor smo mi to z gotovostjo vedeli in kakor je bilo poslej po izpovedih ujetih sovjetskih oficirjev vedno znova potrjeno — le za nekaj tednov prehitel in zavrnil boljševiški napadalni val. Kakorkoli je bila ta Stalinova namera, da osvoji Evropo, zahrbtna po sklenjenih nemško-sovjetskih dogovorih, je vendarle bila ta misel v nekem smislu dosledno nadaljevanje starih vseslovanskih razširjevalnih sanj. Z boljševiškim svetovnim nazorom na eni strani in s tankovskimi divizijami na drugi strani naj bi se naš stari del sveta z najbolj surovo silo vključil v Zvezo sovjetskih republik. Nemška vojska je nasproti prvemu postavila branik iz jekla in železa in ne bo prej odložila orožja, dokler ne bo boljševiška nevarnost za Evropo dokončno odstranjena. Da pa danes Amerika in predvsem Anglija te boljševiške napade na Evropo podpirata in bosta s tem v primeru uspeha ustvarili položaj v Evropi, ki bo tudi za njiju sami enak katastrofi, kar bomo nekoč lahko označili za gnotesko svetovne zgodovine. Tudi njuna narodna bosta sama še prišla do spoznanja, da so samo Nemčija in njeni zavezniki Evropo in njih same rešili pred takšno brezprimerno katastrofo. **Nasproti današnjim, omejenim in kratkovidnim vladajočim krogom v Angliji in Ameriki, moramo postaviti samo geslo, ki ga je oznanil Führer: boj in spet samo boj do povsem jasne odločitve.**

Kaj bi mogla ostala Evropa pričakovati od Angležev in Američanov, za to nam nudi Italija **šolski primer**. Navzlic zgodovinsko brezprimerno nizki ponudbi italijanskih izdajalcev, bivšega kralja, bivšega prestolonaslednika, Badoglija in tovarišev, da naperijo italijanske puške čez noč na Anglijo in Ameriko proti lastnim zaveznikom, navzlic ponudbi, da bi pomagali odrezati nemške čete v južni Italiji, navzlic ponudbi o predaji Duceja in raznih drugih nečastnih predlogov, so sovražniki vendarle postavili izdajalcem zahtevo po »brezpogojni predaji«. Potem, ko je ta strahopetna izdajalska klika sama to sprejela, proglašajo sovražniki povsem odkrito zaplembo italijanske posesti v Afriki in deloma odkrito deloma prikrito tudi razkosanje same Italije. Izdajalci so razen tega v ujetništvu, čigar ponižujočih okoliščin ni mogoče prekositi. To je **klasična usoda izdajalcev**, ki kaže obenem, kakšne so posledice za narod, ki misli, da sme v tej vojni na življenje in smrt zaupati v kaj drugega kakor v lastno moč in v moč svojih zaveznikov.

Med tem je Duce Italije po svoji osvoboditvi spet vzel v svoje krepke roke usodo svoje dežele. Zavezniške vlade trojnega pakta so to srečno spremembo pozdravile z navdušenjem in največjim zadoščenjem. Med prvimi svojimi dejanji je Mussolini izjavil, da ostaja trojni pakt slej ko prej tudi za Italijo v veljavi in da bo fašistična republikanska Italija zopet stala z ramo ob rami z ostalimi zavezniki v borbi proti skupnemu sovražniku. Mislim, da bo dejstvo, da se je prav danes ob obletnici našega pakta vrnil Duce v Italijo in imel prvo sejo fašistične republikanske vlade v Italiji, ugodno znamenje za bodočnost.

Danes, ob tretji obletnici sklenitve trojnega pakta, lahko ugotovimo, da se je ta pakt v vsakem pogledu izkazal. Zveza, ki je bila prvotno zamišljena kot svarilo predsedniku Rooseveltu, naj se ne zoperstavlja življenjskim pravicam nesaturiranih narodov, je postala po vojni napovedi Amerike simbol te osvobodilne vojne in naših narodov. Pod tem simbolom so se vsi v tem paktu združeni narodi spojili v borbeno skupnost na življenje in smrt. Tako je bilo v preteklosti in tako naj bo tudi v bodočnosti.

Trdo vojno leto je za nami, leto težkih bojev, pri katerih lahko zaznamujemo pomembne uspehe, pri katerih pa tudi udarci niso izostali, kakor je to v tako gigantski borbi v ves svet obsegajočem prostoru docela prirodno. Takšni delni uspehi so naše sovražnike že nekaj časa sem napotili, da so pričeli z vsemi sredstvi svoje propagande napovedovati dozdevno prihajajočo zmago. Predstavljajo jo celo že za doseženo. Govoričijo o sprehodu v Evropo, o pohodu na Berlin. Govore o odstranitvi narodnega socializma in fašizma, o iztrebljenju nemškega naroda in njegovih zaveznikov. Govori se o osredotočenem napadu na Japonsko, o atomiziranju japonskega cesarstva, o kaznovanju dozdevnih vojnih krivcev, o ureditvi prostorov, ki jih je treba zavzeti, o kazenski vzgoji premaganih narodov in še o mnogih drugih bedastočah. Če takih glasov ne bi bilo zares vsak dan slišati v sovražni propagandi, bi se ne moglo verjeti, da si naši sovražniki sploh upajo nastopati s tako bedasto prevaro.

Vsekakor bi hotel tukaj za nemški narod, ki mora nositi glavno breme te velike borbe, ugotoviti eno — in prepričan sem da velja to v enaki meri tudi za ostale v trojnem paktu združene narode —, namreč to, da naleti ta prav tako samodopadljiva kakor bedasto drzna propaganda sovražnikov pri nas na popolnoma neplodna tla.

Skoraj četrt miljarde ljudi trojnemu paktu pripadajočih narodov stoji danes slej ko prej v Evropi in Vzhodni Aziji pripravljenih za najskrajnejše pripravljenih braniti svojo rodno grudo in tudi najskrajnejše žrtvovati za svobodo in bodočnost svoje domovine in svojih narodov. Mislim, da naši nasprotniki še vedno nimajo niti pojma o tem, česa so sposobni nemški narod in njegovi zavezniški narodi in s kako vztrajno odločnostjo in neomajno zavestjo zmage gledajo na bodoče boje.

Morda nas čaka še marsikatera trda bitka, toda glede enega smo lahko prepričani: Naši vojaki se bodo, svesti si svoje premoči nad nasprotnikom, borili na bojnih Evrope z brezprimernim fanatizmom. Niti boljševiki, niti Anglo-američani ne bodo nikdar zavojevali Evrope in Vzhodne Azije ne bodo nikdar več iztrgali Japonski. Drzni napadalni duh naših vojakov na kopnem, na morju in v zraku bo tudi v bodočih bojih odločilen. Naše čete bodo sovražnika napadale vedno znova, koder koli se jim bo nudila prilika, in mu tako dolgo zadajale uničujoče poraze, da bo imel nekega dne dokončno dovolj te vojne, ki jo je sprožil.

Potem bo prišel konec te trde, težke in usodne borbe in države trojnega pakta bodo potem v stanju ustvariti nov red, ki bo pravičen do krvnih žrtev, ki jih doprinašajo na bojiščih in na herojski domovinski fronti in ki bo zagotavljal njihovim narodom bodočnost v svobodi in sreči. *Da bo prišla ta zmaga našega orožja, to je naša najglobja vera.* Danes, na tretjo obletnico trojnega pakta, pa hočemo s ponosom gledati na brezprimerna junaštva naših čet na kopnem, na morju in v zraku ter se ponovno junaško in zvesto zbrati okrog našega Führerja in zastaviti najskrajnejše za zmago in bodočnost naših narodov.

Ob koncu bi hotel izraziti še posebno veliko veselje in zadovoljstvo nad radijsko poslanico gospodov zunanjih ministrov držav trojnega pakta, ki so pravkar prispele do nas po etru iz Evrope in Vzhodne Azije. Vsa v njih izražena prijateljska čustva, poslanstva in pozdrave Führerju in našemu narodu vračam s tem kar najprisrčnejše.

*

Poslanici Duceja in japonskega zunanjega ministra objavimo jutri.

Der Chef der Provinzialverwaltung Laibach

Verlautbarung des Chefs der Provinzialverwaltung Laibach über das Weiterbestehen der bisherigen Bewirtschaftungsvorschriften

1. Alle Bewirtschaftungsmassnahmen bleiben aufrecht.
2. Der Verkehr mit bewirtschafteten Waren ohne Hereinnahme und Abgabe von vorgeschriebenen Bezugsbewilligungen ist verboten.
3. Die bisherigen Strafbestimmungen bleiben in Kraft.

Der Präsident: Rupnik

*

Šef Pokrajinske uprave v Ljubljani

Objava šefa Pokrajinske uprave v Ljubljani o nadalnji veljavnosti dosedanjih predpisov o racioniranem gospodarstvu

1. Vsi ukrepi o racioniranem gospodarstvu ostanejo v veljavi.
2. Promet z racioniranim blagom je prepovedan, če se za to blago ne jemljejo in ne oddajajo predpisane dovolilnice za nakup.
3. Dosedanje kazenske določbe ostanejo v veljavi.

Predsednik: Rupnik

*

Il Capo dell'Amministrazione per la Provincia di Lubiana

Notificazione del Capo dell'Amministrazione Provinciale di Lubiana circa l'ulteriore validità delle disposizioni vigenti in materia di razionamento

1. Tutte le disposizioni in materia di razionamento restano in vigore.
2. Il commercio con generi razionati senza ritiro e consegna dei prescritti buoni è proibito.
3. Le attuali disposizioni penali restano in vigore.

Il presidente: Rupnik

Domobranske tradicije

Beseda »domobranec« ne zveni našemu človeku tuje; domača je in ima že svojo zgodovino. Pred 130 leti, »v Napoleonovih časih«, v dobi napoleonskih vojn, so začeli v avstrijskih deželah organizirati deželne brambovce. Sicer so pa poznali v posameznih avstrijskih deželah že prej domobrance. Naš človek je živel dolga leta na ogroženi meji Evrope, v večni nevarnosti pred turškimi napadi. Vedno je moral biti pripravljen, da brani svojo zemljo in rešuje svoje premoženje, svojo družino in dom. Zgodovina pa tudi ne zamolci, da je bil naš človek v preteklosti dober domobranec; da se ni bal smrti in da se ni pomišljal, če je bilo treba tvegati življenje za sveto stvar, predvsem za družino in dom.

Ko je bila zdaj ustanovljena Slovenska domobranska legija za borbo proti razdirajočemu komunizmu, je naš človek zopet prijel za orožje kakor pred stoletji v največji nevarnosti. Zdi se, da so naši možje in fantje samo še čakali povabila, da strnejo svoje vrste ter stopijo v vrste brambovcev svojih domov. Ni jim bilo treba še dopovedovati, za kaj gre in kaj zahteva čas od njih. Klicali so jih požgani domovi, prelita kri in vse tiste neštete žrtve, ki mrtve kličejo po maščevanju. S tem je povedano vse: treba je braniti dom. Treba je braniti domove in družine pred komunističnimi uničevalci.

Poleg orožja pa jemlje slovenski domobranec v roke tudi orodje, da obnovi na ruševinah domove naših ljudi ter omogoči kmetu in delavcu, da se spet lotita rednega dela za sebe, družino in skupnost. Tudi v tem pogledu se obnavljajo najlepše tradicije domobranstva. Zato ne more in ne sme biti nikogar, ki bi še okleval. Kdor koli je sposoben za borbo, naj se prijavi v Slovensko domobransko legijo!

Taktičen manever boljševikov

Zagreb, 28. sept. R. Metropolit pravoslavne cerkve na Hrvatskem je v neki izjavi zavzel stališče do obnove verske svobode v Sovjetski zvezi ter je dejal: Gre samo za taktičen manever boljševikov, s katerim hočejo prevariti svet. Med pravoslavno cerkvijo in boljševizmom zija nepremostljiv prepad.

Metropolit pravoslavne cerkve na Hrvatskem je bil poprej metropolit v Jekaterinoslavu, domačinom Dnjeprapetrovska.

Razdeljevanje racioniranih živil v oktobru

Prehranjevalni zavod za Ljubljansko pokrajino naznanja:

V mesecu oktobru bodo delili trgovci, zadruge in peki racionirana živila **samo na živilske nakaznice, ki jih je izdal mestni preskrbovalni urad v Ljubljani. Izvzete so dodatne nakaznice za delavce**, ki so jih izdali ostali preskrbovalni uradi.

Živila se bodo delila v dveh obrokih in sicer:

1. **kruh ali krušna moka** na vse nakaznice za kruh za prvih 10 dni (odrezki označeni z datumom od 1. do 10. oktobra);

2. **koruzna moka** na vse nakaznice za kruh za naslednja dva dneva (na odrezke označene z datumom 11. in 12. oktobra);

3. **100 gr maščob** (maslo ali mast ali 1 del olja) na prvih 8 dnevnih odrezkov, ki so označeni z datumom od 1. do 8. oktobra;

4. **ostala racionirana živila** v celomesečnih količinah.

Delitev kruha, krušne in koruzne moke in maščob na ostale odrezke bo objavljena pravočasno v dnevnem časopisju.

Na izdane živilske nakaznice pripadajo sledeča racionirana živila:

a) Navadna živilska nakaznica:

dnevno: 150 gr kruha ali 124 gr krušne moke ali 225 gr koruzne moke;

mesečno: 2000 gr živil za juho (riž ali testenine); testenin sme oddati trgovec na osebo največ 400 gr, ostalo riž

400 gr maščob (maslo, mast ali olje)

500 gr sladkorja

500 gr soli

100 gr paradižnikove mezge na odrezek »901«

60 gr trdega sira na odrezek »902«; v kolikor ne bi dobili potrošniki dovolj sira pri svojem trgovcu, naj ga dvignejo pri mlekarskih stojnicah na Pogačarjevem trgu;

100 gr pralnega mila

100 gr toaletnega mila na odrezek »903«

b) Dodatne nakaznice za delavce (SD): dnevno: 100 gr kruha ali 82.6 gr krušne moke ali 150 gr koruzne moke na vsak odrezek, ki nosi oznako »SDI«, »SDII«, »SDIII«; mesečno: 600 gr riža na odrezke za živila za juho.

c) Posebna dodatna nakaznica za kruh (za zavodarje in noseče žene): dnevno 150 gr kruha ali 124 gr krušne moke ali 225 gr koruzne moke.

d) Dodatna živilska nakaznica GMa (za otroke do 3 let): mesečno: 1000 gr riža, 750 gr marmelade in sicer 500 gr na že določeni odrezek ter 250 gr na odrezek »5«, 500 gr sladkorja.

e) Dodatni živilski nakaznici GMb in GMc (za mladino od 3. do 18. leta): 500 gr marmelade.

f) Nakazilo za marmelado (za osebe nad 65 let starosti): 500 gr marmelade.

g) Dodatna nakaznica za kruh za bolnike:

dnevno: 100 gr kruha ali 82.6 gr krušne moke ali 150 gr koruzne moke.

h) Dodatna nakaznica za meso za bolnike:

dnevno: 100 gr mesa pri običajnih mesarjih.

i) »Posebno nakazilo« in »nakazilo za bolnike«:

Trgovci smejo do nadaljnje odredbe izdajati racionirana živila samo na posebna nakazila« in »nakazila za bolnike«, ki jih je izdal podpisani zavod ali mestni preskrbovalni urad.

Potrošnike opozarjamo, naj najskrbneje čuvajo živilske nakaznice, ker se duplikatov ne bo izdajalo v nobenem primeru, razen v primeru **dokazanega** uničenja po višji sili (čl. 3 naredbe vis. Komisarja za Ljubljansko pokrajino št. 78 z dne 23. aprila 1942).

DNEVNE VESTI

— **Zvišana proizvodnja lokomotiv v Nemčiji.** Od marca do junija letošnjega leta je bila zvišana proizvodnja nemških lokomotiv za približno 340%.

— **Izredno dobra letina jabolk** je letos na Spod. Štajerskem in v raznih predelih južne Nemčije.

— **Trgovina z živili na Hrvatskem.** V smislu odredb hrvatskega gospodarskega ministra je nad vso trgovino z živili in živalskimi proizvodi na Hrvatskem poostreno državno nadzorstvo, za katero je pooblaščena strokovna zveza za živinorejo in živinorejske izdelke. Omenjena zveza je tudi upravičena za prisilne nakupe živil, če bi bilo to potrebno.

— **Osmi letnik mesečnika »Umetnosti«.** Prejeli smo prvo trojno številko novega letnika »Umetnosti« z literarno prilogo »Živo njivo«. Kljub težavam urednik slikar Miha Maleš vztrajno nadaljuje svoje poslanstvo, ki si ga je nadel, ko je začel izdajati ta naš edini mesečnik za umetniško kulturo. Na 52 straneh nove trojne številke je kakor vedno obilo zanimivega gradiva iz umetniškega življenja in o umetnostnih problemih. K številki se povrnemo z obširnejšim prikazom.

— **Strela zanetila požar.** V Naklem je zažgala strela gospodarsko poslopje Franca Korenčana. Pogorela je vsa zaloga krme. Gasilci so rešili živino in preprečili, da se ni ogenj razširil na sosedna poslopja.

— **Ljudsko gibanje na Gorenjskem.** Umrli so: v Kranju Marija Šetina, na Kokrici Andrej Sitar, v Mengšu 85 letni bivši trgovec Jožef Kandušar in 55 letni delavec Franc Kregar. Poročili so se v Kranju Alojzij Hafner iz Škofje Loke in Veronika Čemažar, Tomaž Godec, Lanišče, in Katarina Kristan, Jarča dolina, Franc Kuralt, Žabnica, in Antonija Dolenec, Spod. Bitnje, Ciril Krek, Kranj, in Frančiška Gantar, Kranj, Andrej Šorli in Marija Jeršin, oba iz Kranja.

IZ LJUBLJANE

—lj **Nov grob.** Gostilničarka Marija Mihelič iz Ribnice je umrla v Ljubljani. Njen pogreb bo jutri v soboto ob 14.30 iz kapele sv. Marije k Sv. Križu na Žalah. Naj počiva v miru, žalujočim naše globoko sožalje.

—lj **Himen.** Poročila sta se g. inž. Ivan Zalokar, sin primarija ženske bolnišnice v Ljubljani, in gdč. Nastja Ogorelec, veletrgovčeva hčerka. Mladoporočencema naše iskrene čestitke!

—lj **Nezanesljivo, jesensko vreme.** Včeraj smo se že veselili izboljšanja vremena. Po dolgih pustih dneh smo zopet videli solnce, ki še ni izgubilo svoje moči in je popoldne toplo grelo. Kazalo je pa že kmalu popoldne, da si ne smemo obetati delj časa lepega vremena. Zavladal je zopet jug. Zato se je včeraj tudi po zelo hladnem jutru precej ogrelo, tako da je znašala najvišja dnevna temperatura 20.8°. Po barometru davi pa smemo soditi, da bo vreme ostalo vsaj še suho, če že ne bo solnca, kajti zračni tlak je davi še narašcal. Davi je bilo oblačno in megleno. Ni bilo zanesljivo, ali se bodo oblaki razpršili že dopoldne.

—lj **Gledališki abonma.** Uprava Državnega gledališča v Ljubljani bo sprejemala od ponedeljka 4. oktobra dalje prijave abonentov za novo sezono. Repertoar in cene bodo objavljene v sobotni številki našega dnevnika. Za lanske abonente bodo njihovi stari sedeži rezervirani do vključno 7. oktobra, od 8. oktobra dalje pa se bodo sprejemali novi interesenti. Prijave bodo sprejemali v veži dramskega gledališča gori navedene dneve od 10. do 12. in od 15. do 17. ure.

—lj **Zbirke Narodnega muzeja** ostanejo občinstvu za ogled odprte le še do prihodnje nedelje (3. oktobra). — O zopetni otvoritvi se bo izdalo posebno obvestilo.

—lj **Vpisovanje na drž. klasični gimnaziji:** a) za prvošolce dne 4. oktobra od 8. do 12. v ravnateljevi pisarni; b) za lanske učence našega zavoda dne 2. oktobra od 9. do 12. za šesto-, sedmo- in osmošolce, od 15. do 18. za vse druge razrede; c) za učence s tujih zavodov in zamudnike dne 5. oktobra od 8. do 12. v ravnateljevi pisarni. K vpisu mora vsakdo prinesti prijavo (golice so pri šol. slugi), lansko spričevalo potrdilo o davkih in potrdilo o spregledu prekoračene predpisane starosti, kdor jo je prekoračil za vpis v peti in sedmi razred. Vsa podrobna navodila vise v šolski veži. — Ravnatelj.

—lj **Prehranjevalni zavod** poziva vse trgovce (zadruge), kateri imajo na zalogi mehki sir, da ga dne 1. odnosno 2. oktobra v dopoldanskih urah dostavijo na Klavnico k pregledu in odkupu proti takojšnjemu plačilu.

—lj **Važno za trafikante!** Združenje trafikantov sporoča, da za nabavo tobaka ni potreben podpis finančne kontrole. V toliko našo včerajšnjo notico popravljamo. — Iz pisarne udruženja trafikantov.

—lj **Nesreče.** Pri vožnji s tramvajem so mnogi potniki še vedno zelo neprevidni. Čudno, da se ne pripeti še več nesreč. Nekateri zastavijo vhod v tramvajski voz, ker se navesijo na stopnice kakor čebele na brado panja, tako da ne morejo vstopiti tudi oni, ki jim ni za vožnjo med tramvajem in cesto. Včeraj je padel s tramvaja na Masarykovi cesti Egon Štrukelj, 19 letni črkoslikar iz Ljubljane. Potolkel se je tako, da so ga morali prepeljati v bolnišnico. V bolnišnico so pa sprejeli še naslednje ponesrečence: Stanko Končina, 12 letni sin delavca iz Ljubljane, si je pri padcu z drevesa zlomil desno nogo. — Viktor Ferkov, 29 letni brivski pomočnik iz Ljubljane, si je pri padcu na stopnicah zlomil desno nogo. — Marija Klopčič, 69 letna mestna uboga iz Ljubljane, je padla pri božjastnem napadu ter si zlomila desnico. — Karol Zupanc, 20 letni delavec Marijanišča v Ljubljani, si je pri padcu s strehe zlomil levico. — Pavel Japelj, 37 letni poslovodja z Vrhnike, se je močno potolkel pri padcu s kolesa.

Tržaške novice

Himen. Poročili so se v zadnjem času v Trstu uradnik Karel Brajkovič in gospodinja Laura Fabro, trgovski nameščenec Filip Nemec in natakarica Marija Rutar, uradnik Jordan Dolci in zasebnica S. Planinšek.

— **Tržaški škof** msgr. Anton Santin je birmoval te dni v Novem Gradu, kjer je bil slovesno sprejet. Birmanih je bilo nad 100 dečkov in deklic.

— **Nezgodi.** Med delom se je ponesrečil 18 letni Paskval Viola. Poškodoval se je po desnici in levici. Med delom je priletel 33 letnemu mehaniku Neronu Sorta v levo oko železen drobec. Mehanikov vid na omenjenem očesu je ogrožen.

Beležnica

KOLEDAR

Danes: Petek, 1. oktobra: Remigij.

DANAŠNJE PRIREDITVE

Kino Matica: Svatba na Medvedjem dvoru.

Kino Sloga: Zelena opojnost.

Kino Union: Odmev mladosti.

DEŽURNE LEKARNE

Danes: Mr. Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9; Ramor, Miklošičeva cesta 20; Murmayer, Sv. Petra cesta 78.

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

KINO MATICA Telefon 22-41

Veliki umetnik **Heinrich George** in šarmantna **Ilse Werner** v ljubavni drami najvišje kakovosti.

Svatba na Medvedjem dvoru

Odlična režija, nadvse lepa glasbena spremljava in sijajni igralci.

Predstave dnevno ob 15. in 17. uri, v nedeljo matineja ob 10.30 uri.

Tel. 27-30 KINO SLOGA Tel. 27-30

Hansi Knoteck in **Paul Richter** v prelepem UFA-filmu po romanu **L. Ganghoferja**

ZELENA OPOJNOST

(DER WALDRAUSCH)

Ljubezen, zavist, mržnja, požrtvovalnost. Prekrasni naravni posnetki Dolomitov.

Predstave ob 15. in 17. uri

KINO UNION Telefon 22-21

Mlado, ljubko in samozavestno dekle izpremeni postarnega, čemernega samca v simpatičnega starega očeta ter prizadene s tem sorodstvu obilo groze in strahu...

ODMEV MLADOSTI

Emil Jannings, Maria Landrock, Viktor de Kowa

Predstave ob 15.30 in 17.30 uri

Svarilo!

Prepoved povišanja cen

Vse od italijanskih oblasti doslej ustanovljene in predpisane cene ostanejo še nadalje v veljavi, v kolikor ne bodo z drugimi predpisi spremenjene ali na novo odrejene. Predpisi se morajo tudi nadalje natančno izpolnjevati.

To svarilo se tiče obratov vseh vrst, kakor tudi vrtnarjev in proizvajalcev poljedelskih produktov in prav posebno še lastnikov gostiln, restavracij in hotelov, kjer so se v zadnjem času na polju politike cen ponovno pokazala prekoračenja cen. Posebno se opozarja na točno ustanovljene cene vina in jedil.

V primeru ugotovitve samovoljnega zvišanja cen se bo proti kršiteljem postopalo z najstrožjim kaznovanjem.

Iz predsedstvene pisarne šefa Pokrajinske uprave v Ljubljani.

Važno opozorilo

Vsi hišni posestniki in najemniki stanovanj, ki so oddajali v najem ali v podnajem stanovanja ali pa samo sobe italijanskim uradnikom bivšega Visokega komisarijata v Ljubljani, morajo iste takoj prijaviti mestni občini ljubljanski in torej ne smejo svobodno razpolagati z njimi ali pa jih odnajati v najem brez soglasja mestne občine v Ljubljani.

Iz pisarne predsedstva Pokrajinske uprave v Ljubljani.

Najvišje cene za marmelado

Na prošnjo tvrdk Malina, Potnik in drug, Vitamin in Tvornice sadnih sokov v Ljubljani z dne 21. septembra t. l. za odobritev višje cene za marmelado in po ugotovitvi, da je prošnja utemeljena, je Pokrajinska uprava v Ljubljani na podlagi določb čl. 1. naredbe z dne 9. maja 1941, št. 17, v zvezi s čl. 2 uredbe o cenah in na podlagi določil čl. 2 uredbe o kontroli cen odobrila naslednje najvišje prodajne cene.

Za marmelado I. vrste, ki mora vsebovati 60% dodanega sladkorja, znaša najvišja cena 2345 lir za 100 kg. Cena se razume za blago v posodah po 5 kg brez javnih dajatev. **V prodaji na drobno** znaša najvišja cena 30 lir za 1 kg, franko prodajalna.

Cene je v smislu določb čl. 4 naredb z dne 9. maja 1941 objaviti v prodajnem prostoru. Prekoračenje teh najvišjih cen se kaznuje po uredbi o cenah v zvezi z naredbo z dne 26. januarja 1942, št. 8.

Skoraj milijon in pol lir za nezaposlene

Ljubljana, 1. oktobra.

Iz **poslovnega** poročila Borze dela za lani posnemamo naslednje podatke: Prispevke za javno službo posredovanja dela predpisujejo in izterjujejo organi delavskega socialnega zavarovanja: Zavod za socialno zavarovanje, Bolniška blagajna Trgovskega bolniškega podpornega društva in Merkur. Razdelitev prispevkov na posamezne organe javne službe posredovanja dela je naslednja: na Visoki komisariat je odpadlo 3%, na Pokrajinsko ravnateljstvo dela v Ljubljani 7%, na Borzo dela v Ljubljani 85% in na organe delavskega zavarovanja za bonifikacijo upravnih stroškov 5%. Ko je pristojnost Pokrajinskega ravnateljstva dela prešla na Borzo dela (z naredbo aprila), je poslej prejemala ta ustanova tudi tistih 7%, skupno torej 92%.

Plačujoči člani. Prispevke za javno službo posredovanja dela v Ljubljanski pokrajini plačujejo zavarovanci, zavezani bolezenskemu zavarovanju po predpisih bivšega jugoslovanskega zakona o zavarovanju delavcev (zakon iz leta 1922). Med plačujoče zaposlence torej ne spadajo delavci in nameščenci, zavezani socialnemu zavarovanju po predpisih pravil bratovske skladnice. Povprečno je bilo lani 26.509 plačujočih članov. Na Zavod za socialno zavarovanje jih je odpadlo 21.882, na Trgovsko bolniško podporno društvo 4536 in na Merkur 91. Število plačujočih članov se je v drugi polovici lanskega leta znižalo skoraj za 10%.

Število podpirancev. Glavna naloga javne službe posredovanja dela je podpiranje nezaposlenih delavcev in nameščencev. Lani je odpadlo 65.42% vseh izdatkov za ta namen. Pravico do podpore pri Borzi dela imajo nezaposleni, ki so izpolnili predpisane pogoje, to se pravi, da so si pridobili minimalno članstvo v zavarovanju med obračunsko dobo. Vseh podpirancev je bilo lani 5383. Povprečno je znašalo število podpirancev na mesec lani 448 (v drugem obdobju predlanskim 736). Razumljivo je, da je največ podpirancev pozimi, ko je največ nezaposlenih. Povprečno mesečno število podpirancev v prvih 4 mesecih lani je znašalo 1239, v drugih mesecih pa samo 55. Število nezaposlenih je bilo namreč v začetku leta mnogo večje kakor v ostali dobi. V prvih petih mesecih je pa urad tudi izplačal zelo mnogo izrednih podpor. Pozneje se je število dotedanjih nezaposlenih zelo zmanjšalo, novih nezaposlenih, ki bi imeli že pravico do redne podpore, pa je bilo še malo. Redne podpore je prejemalo lani 2985 podpirancev, izredne podpore pa 2398 nezaposlenih. Razumljivo je, da je največ podpirancev odpadlo na Ljubljano, in sicer skoraj dve tretjini. L. 1941 je odpadlo še več podpirancev na Ljubljano, in sicer 77%. Večino so imeli moški (73.2%). Med nezaposlenimi, ki so prejemali podpore, je bilo 3155 poročenih ali 58.6%. Uradnikov je bilo 577 ali 10.7%, kvalificiranih delavcev 2725 (50.6%) in 2081 (28.7%) nekvalificiranih delavcev. Večino so imeli torej kvalificirani delavci. Večina nezaposlenih uradnikov, ki so prejemali podporo, je odpadlo na Ljubljano (90.8%) in njeno okolico (6.2%).

Podpore. Lani je bilo izplačanih skupaj 682.449 lir rednih podpor in 779.685 izrednik. Skupno so torej izplačali nezaposlenim 1,462.134 lir. Povprečno so izplačali na mesec po 121.844 lir. V prvih štirih mesecih lani je znašal povprečni znesek izplačanih podpor na mesec 327.340 lir, v drugih mesecih pa samo 19097 lir. Skoraj vsa vsota izrednh podpor je bila izplačana v prvih petih mesecih. Največ podpor so izplačali februarja, in sicer 431.218 lir, najmanj pa avgusta, le 9470 lir. — Lani je odpadlo na posameznega nezaposlenega podpiranca povprečno 271.62 lir. Povprečnina podpore na posameznika se je zvišala lani v primeri z letom 1941 od 187.15 na 271.62 lir, torej za 84.47 lir ali za 45%. — Od prispevkov, ki so bili lani vplačani in odkazani javni službi posredovanja dela v Ljubljanski pokrajini, je odpadlo na plačujočega člana 73.8 lir; ta povprečnina se je zvišala v primeri z ono l. 1941 za 26.3 lir ali za 56%.

Kmetič in mitničar

Mitničar ob meji opazi takoj, če imaš kaj prepovedanega blaga s seboj in vidi potniku ali vozniku ali kmetu že na obrazu, ali mu sme zaupati ali ne. Deset nedolžnih pusti mimo in ne vzame stvari tako natančno. Enajstega pa, ki kaj ima, ustavi in mu preišče vse vreče in šive, dokler kaj ne najde. Poštenje pa velja. Včasih pa zadrži tudi nedolžnega brez potrebe, kar se pač nikoli ne ve, kako in kaj. Včasih ga kak prevejanec tudi potegne in mu stori nepotrebno delo. Tak je peljal voz ovsa čez most. Onstran mostu je že švignil mitničar iz hišice: »Stojte, kaj imate v frečah?« Kmetič je dejal polglasno s strahopetnim glasom: »Oves,« in se s preplašenim pogledom ozrl po konjih. Mitničar je menil, da gleda po vrečah, in si je mislil: »Stoj!« — »Ali ni nič drugega, kakor kar pravite?« — »Ne nič.« Lastnik blaga ni dolžan ga sam roztovoriti, odvezati in zavezati, temveč je to dolžnost mitničarja, ki je za to tudi plačan. Torej je poklical mitničar pomočnike. »Tu je treba preiskati sumljive vreče.« Otipavali so vrečo za vrečo. Prebadali jih z dolgimi iglami. Slednjič so razložili z voza vrečo za vrečo in jih izpraznili. V prvi ni bilo nič, v drugi nič in v vseh nič kakor sam oves in oves.

Slednjič so vse še prerešetali skozi rešeto, če bi ne bili vmes dragi kamni ali poper v zrnih. Tudi teh ni bilo skritih vmes. Tedaj so mitničarji nasuli oves zopet v vreče, jih zavezali in zmetali na voz in se potili zraven kakor mlatiči. Ker niso proti pričakovanju ničesar dobili, je dejal mitničar kmetiču: »Dragi prijatelj, vi ste poštenjak! Toda zakaj ste bili tako prepadeni in preplašeni? Na tem spoznamo vobče slabo vest in smo bili popolnoma prepričani, da smo prijeli prevejanega tiča. Tedaj je kmetič potegnil mitničarja v stran in mu poltiho in šaljivo dejal: »Moral sem to storiti, da bi moji konji ne izvedeli, da vozim oves. Že štiri mesece ga jim nisem dal.« Tedaj se je mitničar raztogotil: »Da bi vas sama pošast... Najrajše bi vas...« Toda mnogo ni mogel opraviti. Kajti storil ni drugega, kakor svojo dolžnost in še tega mu kmetič ni bil ukazal. »Žal mi je,« je dejal, »da ste me celo uro zadržali!«

DRŽAVNO GLEDALIŠČE

DRAMA

Sobota, 2. oktobra, ob 15.30: **V Ljubljano jo dajmo!** Izven. Cene od 18 lir navzdol.

Nedelja, 3. oktobra, ob 15.: Veliki mož. Izven. Cene od 18 lir navzdol.

J. Ogrinec: »V Ljubljano jo dajmo!« Veseloigra v treh dejanjih. Ljubezenska zgodba iz meščanskih krogov, katere dejanje se vrši v drugi polovici preteklega stoletja. V glavnih vlogah: Cesar, P. Juvanova, Levarjeva, Drenovec. Režiser: M. Skrbinšek.

Ljuba Prenner: »Veliki mož«. Satirična komedija v treh dejanjih iz sodobnega življenja v kulturnih in literarnih krogih. V glavnih vlogah: V. Skrbinšek, Danilova, Cesar, Rasbergerjeva, Nakrst. Režiser: M. Skrbinšek.

OPERA

Sobota, 2. oktobra, ob 16.: **Thais.** Izven. Cene od 32 lir navzdol.

Nedelja, 3. oktobra, ob 16.: **Traviata.** Izven. Cene od 32 lir navzdol.

J. Massenet: »Thais.« Opera v sedmih slikah, po romanu A. Francea. V glavnih partijah: Heybalova in Primožič. Ostala zasedba običajna. Dirigent: N. Štritof; režiser: C. Debevec; koreograf: P. Golovin.

RADIO LJUBLJANA

PETEK, 1. OKTOBRA

8.30—9.00: Jutranji pozdrav. 9.00—9.20: Poročila v nemščini in slovenščini. 12.20—12.30: Uvod. 12.30—12.50: Poročila v nemščini in slovenščini. 12.50—14.00: Venček napevov — igra Radijski orkester, vodi dirigent D. M. Šijanec. 14.00—14.15: Poročila v nemščini. 14.15—15.00: Popoldanska glasba. 15.00: Poročila nemškega vrhovnega poveljstva. 17.00—17.15: Poročila v nemščini in slovenščini. 17.15—18.00: Zabavni koncert. 19.00—19.30: »Fantje na vasi« pojo. 19.30—19.50: Poročila v slovenščini. Poročila nemškega vrhovnega poveljstva v italijanščini. Napoved programa za naslednji dan. 19.50—20.00: Medigra. 20.00—20.20: Poročila v nemščini. 20.20—21.15: Glasba velikih mojstrov — igra Radijski orkester, vodi dirigent D. M. Šijanec. 21.15—22.00: Lahka glasba. 22.00—22.10: Poročila v nemščini.

PREKLIC. Podpisana tudi osebno preklicujem, da so živilske nakaznice št. 68989 do 68993 neveljavne, na kar opozarjam vse trgovce in peke, da ne izdajajo živila nanje. — **Josipina Janežič,** Poljanska cesta 3.

Pajk

KLOBUČARNA „PAJK“

Vam strokovno osnaži, preoblika in prebarva Vaš klobuk, da izgleda kot nov. — Lastna delavnica. Zaloga klobukov. — Se priporoča

RUDOLF PAJK, LJUBLJANA, SV. PETRA CESTA ST. 38

MIKLOŠIČEVA CESTA ST. 12

(Nasproti hotela Union)

O tem in onem

Opazovalci so dognali, da modra barva muham ne prija. Prostori, v katerih ne bi smele biti muhe, naj bi se pobarvali z modro barvo. Svoj čas so izdali v Argentiniji odlok, po katerem so morale biti stene mlekarn pobarvane z modro barvo.

Prve češnje so prišle v letu 70. pred Kr. rojstvom iz svoje domovine iz Keraza ob Črnem morju. Bogati Lukul si je dal ta sad poslati. Skoraj v vseh jezikih je dobila češnja svoje ime po svoji domovini, po Kerazu.

Polenovka — samica je menda najbolj plodovita žival na svetu. Zneše namreč do 9 milijonov iker na leto.

Pri izkopaninah blizu Teb so se dobile mumije, ki so imele z zlatimi plombami opremljene zobe. Torej so živeli zobni zdravniki že v Starem Egiptu.

Banan ne napade nobena žuželka, pa tudi nobena rastlinska bolezen.

Parski marmor je tako fin, da propuščajo 3.5 cm debele plošče še svetlobo.

Najbolj zgodnja velika noč t. j. na dan 22. marca je bila v letih 1598, 1693, 1761, 1818, prihodnja bo čez približno 250 let. Najpozneje t. j. 25. aprila se je praznovala velika noč v letih 1666, 1734, 1886 in letos.

Na Novi Zelandiji (jugovzhodno od Avstralije) raste drevo, ki ga imenujejo domačini kavri. To igličasto drevo ne rodi češarkov, marveč jagode. Posebnost drevesa je ta, da ne more rasti samo, marveč vedno le v družbi drugih dreves.

Oskrbo za vojne pohabljence so poznali že v stari Grčiji. Vsak pohabljenec je prišel v takozvani atenski pritanej, kjer je ostal do svoje smrti.

P. G. Wodehouse: 85

MALA PEPITA

»Pisala vam je, kaj ne?«

»Da.«

»Povedala mi je snoči, takoj po vrnitvi s potovanja, in mi pokazala vaš odgovor. Vaše pismo je bilo v resnici krasno; jokala sem, ko sem ga čitala. Prisegla bi, da je tudi Cintija jokala. Seveda, za dekle njenega značaja je takšno pismo nekaj dokončnega. Tako poštena je, dušica mila!«

»Ne razumem vas.«

Smooth Sam bi bil rekel, da se je zdelo, da govori: besede so ji prihajale iz ust, a njih pomena nisem mogel ujeti.

»Zdaj, ko imate njeno besedo,« je nadaljevala, »sem prepričana, da je Cintija za nič ne bi prelomila, ne glede na to, kakšna so njena osebna čustva. Tako zvesta je! Njen značaj je kakor suho zlato!«

»Ali smem prositi, da bi govorili nekoliko jasneje?« sem ji naglo segel v besedo. »Prav res da ne razumem, kaj mi skušate povedati. V kakšni zvezi je vse to z zvestobo in značajem? Ne razumem in ne razumem.«

Toda ni je bilo moči odvrniti s steze, ki jo je bila ubrala; odločila se je bila zanjo in jo je hotela prehoditi do kraja, ne meneč se za bližnjice.

»Za Cintijo, kakor sem rekla, je bilo tisto pismo nekaj dokončnega; vsekako ji ni moči dopovedati, da stvar vendarle ni tako nepreklicno odločena. To mi je prinji tako všeč! Po drugi strani pa imam kot mati dolžnost, da se branim sprejeti položaj za obvezen, dokler lahko še kaj storim za njeno kar najpopolnejšo srečo. Vem, Peter, da ste viteški značaj in pravi altruist; in jaz lahko govorim z vami tako, kakor Cintija ne bi mogla. To se pravi, da lahko apeliram na vaše velikodušje tam, kjer si ona nikoli ne bi dovolila. Skratka, lahko vas jasno razložim, kako in kaj.«

Prestregel sem žogo.

»Saj to bi rad. Samo izvolite.«

Spet je zavila v stran.

»Čut dolžnosti je v nji tako neupoglijiv! Vsaka beseda je bob v steno. Rekla sem ji, da vam niti v sanjah ne bo prišlo na misel, da bi jo ovirali, ako zveste resnico. Tako velikodušni ste in tako zvest prijatelj, da ne boste mislili na nič drugega kakor nanjo. Če bi bila njena sreča, vidite, odvisna od tega, da ji vrnete dano besedo, vem, da ne bi niti za hip pomislili nase. In tako sem nazadnje sklenila vzeti stvar v svoje roke in sem prišla, da se pogovoriva. Iskreno mi je žal za vas, dragi Peter, a zame ima Cintijina sreča seveda prednost pred vsem ostalim. Saj me razumete, kaj ne?«

V tem, ko je govorila, se mi je stopnjema svitalo, kaj pomenijo njene besede, čeprav sem se obotavljal verjeti; in kakor hitro se mi je oglasila prva rahla slutnja, za kaj gre, me je pograbila taka vrtoglavica upanja, da sem se ustrasil, češ, kako naj prenesem razočaranje, ako se motim. Če sem bil pa uganil — in bogme, drugega pomena vse to ni moglo imeti — tedaj sem bil svoboden, svoboden! Obetalo se mi je, da častno uidem iz tega groznega brinjevega grma. Vendar se v takšni stvari nisem mogel zadovoljiti z golimi namigi; potreboval sem jasne, odkrite besede.

»Nemara je... nemara je Cintija...« — premolknil sem, da bi dal svojemu glasu bolj trden zvok. — »Cintija se je nemara...«

Gospa Drassilis me je rahlo potrepljala po komolcu, kakor da mi hoče pokazati sočutje.

»Peter, imejte pogum!«

»Nu torej, kaj je?«

»Da.«

Drevje, pot, trata, nebo, ptice, avtomobil in celo Jarvis, naveličani šofer, vse to se je za trenutek zlilo v vrtinec, čigar središče sem bil jaz, in zaplesalo okrog mene. Nato se je jela zmešnjava spet urejati, stvari so se vračale na svoja mesta, in kakor v sanjah sem začul svoj glas:

»Povejte mi«

Svet je bil spet tisti kakor prej, in z mirnim, nedolžnim zanimanjem sem čakal, kaj še poreče. Glavno dejstvo sem vedel, podrobnosti me pa niso mogle razburiti.

»Že od trenutka, ko sem ga prvič videla, mi je bil všeč,« je rekla gospa Drassilis. »In ker je bil vaš dober prijatelj, sva kakopak...«

»Moj prijatelj?!«

»Lorda Mountryja mislim.«

Schriftleiter — Urejuje — Redattore: Rudolf Ozim — Für »Narodna tiskarna A. G.« als Druckstelle — Za »Narodno tiskarno d. d.« kot tiskarnarja — Per la »Narodna tiskarna a. a.« quale stampatore: Fran Jeran — Für den Inseratenteil verantwortlich — Za inseratni oddelek odgovarja — Responsabile per la parte pubblicitaria: Ljubomir Volčič